

w innej kolonii ślepowronów na stawach Zawadka (gm. Miedzna), oddalonych o 28 km od Ochab, gdzie była obserwowana 06.05.2012 przez Jacka Betleję.

Liczebność czapli nadobnej w Europie wzrasta i zasiedla ona nowe tereny (Hafner i in. 2002, BirdLife International 2004). Kolejne lęgi tego gatunku jakie mogą się pojawiać w południowej Polsce zapewne będą nadal związane z koloniami ślepowronów, bowiem czaple nadobne często gniazdują w mieszanych koloniach z innymi gatunkami (Cramp i Simmons 1977, Betleja 2009).

Literatura

- Betleja J. 2009. Czapla nadobna *Egretta garzetta*. [W:] Chylarecki P., Sikora A., Cenian Z. (Red.) Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasia. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Warszawa: 119–122.
- Betleja J., Gorczewski A. 2004. Pierwsze stwierdzenie lęgu czapli nadobnej *Egretta garzetta* w Polsce. *Notatki orn.* 45: 263–265.
- BirdLife International 2004. Birds in Europe: population estimates, trends and conservation status. *BirdLife Conserv. Ser.* 12: I–XXIV, 1–374.
- Cramp S., Simmons K. E. L. (Eds) 1977. Handbook of the birds of Europe, the Middle East and North Africa. The birds of the western Palearctic. Vol. I: Ostrich to ducks. Oxford University Press, Oxford.
- Hafner H., Fasola M., Voisin C., Kaiser Y. 2002. *Egretta garzetta* Little Egret. BWP Update. *J. Birds west. Palearctic* 1: 1–19.

Pierwszy udany lęg szczudłaka *Himantopus himantopus* na Śląsku

First successful brood of the Black-winged Stilt
Himantopus himantopus in Silesia

Grzegorz Orłowski ¹, Tadeusz Drazny ²

¹ Instytut Środowiska Rolniczego i Leśnego PAN, ul. Bukowska 19, 60-809 Poznań
e-mail: orlog@poczta.onet.pl

² Miejski Ogród Zoologiczny, ul. Wróblewskiego 1-6, 51-618 Wrocław
e-mail: tadeusz.drazny@vp.pl

Abstract. On 06.06.2011 a nest with 4 eggs of Black-winged Stilt was found near Byków, Wrocław district. The nest was located on small islet covered with herbaceous plants in working, flooded sand-pit. About 27.06.2011 hatched 3 nestlings, which later fed on shore of islet and swam nearby. They were strongly protected by their parents against potential predators. 2 of them became fledglings. This family was observed near breeding place until 16.08.2011. It was second record of brood and first with breeding success in Silesia. There were noticed 10 records of breeding Black-winged Stilt in Poland until 2011.

Key words: Black-winged Stilt, *Himantopus himantopus*, successful brood, Silesia

Słowa kluczowe: szczudłak, *Himantopus himantopus*, udany lęg, Śląsk

Parę szczudłaków *Himantopus himantopus* (samiec z obrączką założoną ponad skokiem, której nie udało się odczytać) obserwowano począwszy od 28.05.2011 w dużej, czynnej i zalanej piaskowni (ok. 35 ha) położonej w pobliżu miejscowości Byków w rejonie Długołęki, w powiecie wrocławskim (A. Bujanowicz i in.). W dniu 01.06.2011 ptaki te wykazywały silne zaniepokojenie oblatując obserwatora, a 06.06.2011 obserwowaliśmy, iż jeden z ptaków przysiadł na niewielkiej wysepce (o pow. ok. 2 m²) położonej w odl. 100 m od brzegu, gdzie charakterystycznie zginając nogi chował się w zwartej roślinności zielnej. Po dotarciu na wysepkę odnaleziono tam gniazdo zawierające cztery ciemno-oliwkowe jaja z wyraźnym czarnym plamkowaniem (fot. 1). Kształt, kolor i wielkość jaj zbliżona była do jaj innych siewkowych o podobnej wielkości ciała. Jaja umieszczone były na ziemi w płytkim zagłębieniu na wyściółce składającej się z suchych łodyg roślin. Po oddaleniu się obserwatora od wyspy jeden z dorosłych ptaków ponownie wrócił na gniazdo. Gniazdo było ukryte w roślinności zielnej, tak że wysiadający ptak był niewidoczny. W kolejnych dniach leg był przez nas dyskretnie monitorowany w porozumieniu z kierownictwem żwirowni. W okresie inkubacji jaj dorosłe szczudłaki nie reagowały na gniazdującą na tej samej wysepce siewczkę rzeczną *Charadrius dubius* i często przesiadującą tam rybitwę rzeczną *Sterna hirundo*. Inkubacja zakończyła się sukcesem i w dniu 27.06.2011 stwierdzono dwa pisklęta przebywające na wyspie w towarzystwie dorosłego ptaka. Dzień później odnotowano trzecie pisklę. Ostatecznie obserwowano trzy pisklęta, które od samego początku były samodzielne i aktywnie pływały. Oddalały się na kilkaset metrów od wyspy łęgowej. Pisklęta aktywnie żerowały zarówno na brzegu wyspy, jak i na powierzchni wody, czym przypominały płatkonogi *Phalaropus* spp. Po wykluciu piskląt, zachowanie dorosłych szczudłaków diametralnie się zmieniło, gdyż atakowały wtedy każdego ptaka, który zbliżył się do młodych, w tym błotniaki stawowe *Circus aeruginosus*, mewy białogłowe *Larus cachinnans* i rybitwy rzeczne. W dniu 28.06.2011 pisklęta odłowiono i zaobrączkowano (K. Rybak i T. Drazny) (fot. 2). Pierwsze loty młodych zaobserwowano 28.07.2011, gdy były one w wieku około 30 dni. Początkowo zawsze eskortowała je para rodziców. Ostatecznie wychowały się dwa młode, z których jeden zaczął trzymać się osobno i w końcu zniknął. Rodzinę szczudłaków obserwowano w opisywanym miejscu do 16.08.2011.

Opisany powyżej leg jest pierwszym w historii łęgim szczudłaka na Śląsku, który zakończył się sukcesem i drugim przypadkiem łęgu w tym regionie (Kuźniak i in. 1997). Na Śląsku pierwszy przypadek gniazdowania szczudłaka odnotowano w roku 1996 na osadnikach w pobliżu miejscowości Klimontowa (gm. Szlichtyngowa, pow. Góra, woj. dolnośląskie), gdzie stwierdzono próbę łęgu aż trzech par (Kuźniak i in. 1997). Łącznie do roku 2003 w Polsce odnotowano 7 przypadków gniazdowania szczudłaka (Tomiałojć i Stawarczyk 2003). W latach

2004–2011 zanotowano kolejne trzy przypadki jego gniazdowania, a w samym roku 2011 dwa lęgi, które zakończyły się wyprowadzeniem młodych (Komisja Faunistyczna SO PTZool. 2009, 2012).

Fot. 1 i 2. Gniazdo i pisklęta szcudłaka *Himantopus himantopus* stwierdzone pod Bykowem (pow. wrocławski, woj. dolnośląskie) w roku 2011 (fot. G. Orłowski, K. Rybak)

Photo 1 and 2. Nest and chicks of the Black-winged Stilt at Byków, Lower Silesia

Literatura

- Kuźniak S., Lorek G., Lewandowski M. 1997. Występowanie szcudłaka *Himantopus himantopus* w Polsce. *Notatki orn.* 38: 131–139.
- Tomiałojć L., Stawarczyk T. 2003. Awifauna Polski. Rozmieszczenie, liczebność i zmiany. Polskie Towarzystwo Przyjaciół Przyrody „pro Natura”, Wrocław.
- Komisja Faunistyczna SO PTZool. 2009. Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 2008. *Notatki orn.* 50: 111–142.
- Komisja Faunistyczna SO PTZool. 2012. Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 2011. *Ornis pol.* 53: 105–140.

Pierwsze stwierdzenie lęgu szcudłaka *Himantopus himantopus* w Dolinie Górnej Wisły

First breeding record of Black-winged Stilt *Himantopus himantopus* in Upper Vistula River Valley

Bartosz Smyk¹, Katarzyna Paciora², Marcin Karetta³, Damian Wiehle⁴

¹ ul. Jesienna 17, 53-017 Wrocław, e-mail: bartosmyk@eko.org.pl

² ul. Łużycka 101a, 30-693 Kraków, e-mail: katarzyna.paciora@gmail.com

³ Górnośląskie Koło Ornitologiczne, pl. Jana III Sobieskiego 2, 41-902 Bytom, e-mail: marcin@karetta.pl

⁴ ul. Kamedulska 26, 30-252 Kraków, email: d.wiehle@poczta.fm

Abstract. In May and June, 2012 breeding pair of Black-winged Stilt was spotted in fish ponds in Stawy Monowskie (Oświęcim commune, Małopolskie voivodship). On 19.05.2012 hatching female was observed. On subsequent days were noticed clutch with 3 eggs, then traces showing that hatching was successful. No attendance of chicks and also parents behavior have indicated probable breeding failure after hatching. It is first record of breeding Black-winged Stilt in area of Upper Vistula Valley and second for Małopolska region. In adjacent Silesia region 2 breeding were recorded and 15 together in whole Poland until end of 2012.